

El joc de l'ultimàtum: on es trenca l'homo economicus

Joc per parelles amb repartiment de 20 punts i dret de veto. La classe genera les seues pròpies dades, les agrega a la pissarra i comprova que les ofertes reals no s'assemblen al que prediu el model de l'agent perfectament racional.

DURADA

45 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

parelles (amb rotació)

UNITAT 2

La presa de decisions econòmiques

MATERIALS

- Paperetes d'oferta: mitja quartilla per ronda i parella
- Pissarra o projector per a l'histograma de la classe
- Cronòmetre
- Opcional: un premi simbòlic per a la parella amb més punts acumulats

ENCAIX CURRICULAR · Sabers A.2, A.5 · Comp. específiques CE2 · Comp. clau STEM, CPSAA, CC, CCL

Plantejament

El model de l'agent perfectament racional diu una cosa molt clara sobre este joc: si t'oferixen **un punt de vint**, l'hauries d'acceptar, perquè un punt és millor que zero. I qui repartix, sabent-ho, hauria d'oferir exactament un i quedar-se'n dènou.

Això és el que prediu el model. Ara el jugareu de veres i apuntareu el que passa.

El joc de l'ultimàtum el van dissenyar Güth, Schmittberger i Schwarze el 1982 i des de llavors s'ha repetit en desenes de països. El resultat es repeteix amb una tossuderia notable: **les ofertes es concentren al voltant de la meitat, i les ofertes molt baixes es rebutgen**, encara que rebutjar signifiqui quedar-se sense res. La vostra classe produirà la seua pròpia versió d'eixa dada.

Com es juga

En cada parella hi ha dos papers:

- **Qui repartix** disposa de **20 punts** i fa una oferta: quants punts dona i quants es queda.
- **Qui respon** veu l'oferta i només pot fer dues coses: **acceptar** (cada un s'emporta el pactat) o **rebutjar** (els dos es queden amb **zero**).

No es negocia, no es parla i no hi ha segona oferta. Per això es diu ultimàtum.

Objectius didàctics

- Contrastar la predicció d'un model teòric amb dades generades per la mateixa classe.
- Reconèixer que les preferències reals inclouen equitat i reciprocitat, no només el resultat material.
- Construir i interpretar una distribució senzilla d'ofertes i de taxes de rebuig.
- Explicar per què un model pot ser útil encara que les seues prediccions no es complisquen al peu de la lletra.

Passos (sessió de 45 min)

- 1. Regles, sense teoria (5 min).** S'explica només la mecànica. **No es menciona encara què prediu el model:** contar-ho abans contamina l'experiment.
- 2. Ronda 1, anònima (8 min).** Cada parella juga una ronda. Qui repartix escriu la seua oferta a la papereta, la doblega i la passa. Qui respon escriu ACCEPTE o REBUTGE. Les paperetes es recullen sense noms.
- 3. Ronda 2, amb els papers canviats (8 min).** S'intercanvien els rols dins de la parella i es repetix.
- 4. Ronda 3, amb cara (7 min).** Mateixa mecànica, però ara les parelles s'asseuen enfront i l'oferta es diu **en veu alta**. Es recullen igual.
- 5. Agregació (10 min).** Es bolca tot a la pissarra: histograma d'ofertes (0-2, 3-5, 6-8, 9-10, més de 10) i taxa de rebuig per tram. Se separen les rondes anònimes de la ronda amb cara.
- 6. Revelació i discussió (7 min).** Ara sí: es conta què prediu el model de l'agent perfectament racional i es compara amb el que ha fet la classe.

Fitxa de recollida (pissarra)

Oferta	Rondes 1 i 2 (anònimes)		Ronda 3 (cara a cara)	
	nre. ofertes	nre. rebuigs	nre. ofertes	nre. rebuigs
0-2 punts	-----	-----	-----	-----
3-5 punts	-----	-----	-----	-----
6-8 punts	-----	-----	-----	-----
9-10 punts	-----	-----	-----	-----
més de 10	-----	-----	-----	-----
Oferta mitjana de la classe:	-----	Oferta més freqüent:	-----	
Taxa de rebuig global:	-----	%		

Preguntes d'anàlisi

- Quina va ser l'oferta més freqüent de la vostra classe? S'assembla al punt que prediu el model de l'agent perfectament racional?
- Qui va rebutjar una oferta baixa es va quedar sense res podent emportar-se'n alguna cosa. Des del punt de vista del resultat material, va perdre. Què va guanyar?
- Compareu la ronda anònima amb la ronda cara a cara. Va canviar res? Què diu això sobre el pes de ser observat?
- Si el repartiment fora de **200 €** en compte de 20 punts, creeu que les ofertes i els rebuigs serien els mateixos? Argumenteu-ho.
- Un model que falla en predir això, és un mal model? Per a quines preguntes continua servint?

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Participació	Juga les tres rondes respectant les regles i el silenci de les dues primeres	20 %
Lectura de dades	Interpreta correctament l'histograma i la taxa de rebuig de la seua classe	30 %
Argumentació	Explica el desajust entre model i conducta amb vocabulari de la unitat	35 %
Comunicació	Respostes escrites clares i recolzades en les dades de la pissarra	15 %

Variants i extensions

- Amb suport:** jugar només les dues rondes anònimes i treballar únicament l'oferta mitjana.

- **Joc del dictador:** repetir amb una regla nova —qui respon **no pot rebutjar**— i comparar les ofertes. La diferència entre els dos jocs separa la por al càstig de la preferència genuïna per repartir.
- **Per a qui va sobrat:** buscar els resultats publicats del joc en altres països i comparar-los amb els de la classe. Les diferències culturals són grans i estan ben documentades.
- **Connexió amb la Unitat 6:** guardeu la dada de la taxa de rebuig. Quan estúdieu els béns públics i el problema del gorrer, esta disposició a castigar qui se'n passa torna a aparéixer.

Material obert de profedeeconomia.es · Llicència Creative Commons BY-NC-SA · Currículum LOMLOE